

Sysselmesteren på Svalbard
Postboks 633
9171 LONGYEARBYEN

Deres ref.:

Vår ref.:
2022/357

Saksbehandler
Linn Høeg Voldstad

Dato
13.10.2023

Høringssvar til verneforslag for nedre Adventdalen

Norsk Polarinstittutt (NP) viser til brev fra Sysselmesteren på Svalbard (SMS) datert 14.06.2023 (deres ref. 22/02296-43) om forslag til verneplan med verneforskrift for nedre Adventdalen. Det fremgår av høringsbrevet at verneforslaget sendes ut på høring på oppdrag fra Klima- og miljødepartementet (KLD). Dokumenter som følger høringsbrevet gir oversikt over hvilke regler som foreslås, og Sysselmesteren ber om innspill og forslag til endringer. Formålet med arbeidet er å styrke vern av områder med særlig rikt fugleliv i nedre Adventdalen.

Det foreslås vern av et gitt areal i nedre Adventdalen med verneform naturreservat og tilhørende verneforskrift. Det foreslåtte verneområdet omfatter dalføret samt noen av sidedalene i nord og øst. Verneforskriftens formål er å bevare et unikt arktisk dalføre med viktige våtmarksområder og naturlig tilhørende vegetasjon, dyreliv og geologiske formasjoner. Adventdalen er et spesielt viktig trekk- og hekkeområde for fugl og er et av de største, og frodigste dalførene på Svalbard.

Verneforskriften er utarbeidet med bakgrunn i verneforskrift for Van Mijen Nasjonalpark, og skal regulere aktivitet som skader eller kan skade verneverdiene, men ikke være mer restriktiv enn nødvendig for å ivareta formålet med vernet.

I arbeidet med verneforslaget har NP levert kunnskapsgrunnlag (Norsk Polarinstittutt, 2018; 2022), deltatt i referansegruppe og gitt innspill i møter under utarbeidelse av forslaget i 2022. På bakgrunn av våre roller som rådgiver og aktør gir vi nå innspill til høringen.

NP sitt samfunnsansvar

NP er kunnskapsleverandør og rådgiver for forvaltningen når det gjelder polare miljøspørsmål. I henhold til instituttets instruks skal vi blant annet bidra til å ivareta miljømålene for Svalbard. NP er også den sentrale statsinstitusjonen for kartlegging, miljøovervåkning og forvaltningsrettet forskning på Svalbard. Forskning og overvåkning i polarområdene er viktige ledd for å forstå globale endringer i miljøet og effektene av disse. Bedre kartlegging og forståelse for klima og miljø gjør Norge i stand til å forvalte landets områder og ressurser på en bedre måte. Polarinstittuttet forsker på biologisk mangfold, klima, miljøgifter og geologi i nord- og polarområdene, og bidrar til internasjonale, nasjonale og regionale forskningsprogrammer innenfor disse temaene. Instituttet gir viktige bidrag til det internasjonale klimaarbeidet, og er et aktivt kontaktpunkt for internasjonale fagmiljø.

NP sin rolle i verneprosessen

I arbeidet med forslag om vern av nedre Adventdalen, har NP levert faglig kunnskapsgrunnlag for verneverdier i området (Norsk Polarinstittutt, 2018; 2022). Den første rapporten svarte på oppdrag i NPs tildelingsbrev fra KLD i 2018 om å: «Etter bestilling fra SMS levere faglig grunnlag for verneplanprosess for Nedre Adventdalen». I 2022 ønsket SMS en utdyping av kunnskapsgrunnlaget, og ny oppdatert rapport ble levert i august samme år. Kunnskapsgrunnlaget fulgte bestillingen fra

SMS med utredning av temaene fauna, flora, geologi, effekt av motorferdsel, og sårbarhetsvurderinger av spesielt viktige delområder; innenfor et fastlagt utredningsområde som omfatter Adventdalen og de nederste deler av sidedalene. Sistnevnte rapport er tilgjengeliggjort på hjemmesiden til SMS.

Kommentarer til forslaget om vern av nedre Adventdalen – på bakgrunn av NPs rolle som rådgiver

«Verneplan for nedre Adventdalen» er i all hovedsak et grundig og godt høringsdokument som beskriver temaene: verneverdier; påvirkning av verneverdier; brukerinteresser og eksisterende inngrep; forslag til vern; konsekvenser av verneforslaget; og forvaltning og oppsyn. Kunnskapen som ligger til grunn for beskrivelser av verneverdier er i all hovedsak hentet fra «Kunnskapsgrunnlag for nedre Adventdalen» (Norsk Polar institutt, 2018; 2022). De beskrevne miljøverdiene i området er i tråd med den kunnskapen NP besitter, men er stedvis mangelfullt eller unyansert (spesifikke eksempler påpekes i denne høringsuttalelsen).

Områdebeskrivelse – Verneverdier

Generelt sett savner vi en tydeligere beskrivelse av områdets betydning relativt sett til andre områder på Svalbard (lokalt, regionalt eller helhetlig for Svalbard). Vi vet at slike vurderinger er utfordrende basert på tilgjengelig kunnskap, men savner likevel noen betraktninger om dette. For de temaene der man har tilstrekkelig kunnskap fra andre områder på Svalbard, hadde det vært relevant å belyse det i høringsdokumentet. På den annen side er naturverdiene i Adventdalen svært godt beskrevet sammenlignet med andre områder på Svalbard. Dette kommer av mengden forskere, ivrige amatører, studenter m.m. som observerer og dokumenterer naturen i nærheten av Longyearbyen hele året. For å belyse hvorfor nedre Adventdalen utmerker seg som et område med spesielle verneverdier, burde det presiseres i høringsdokumentet.

Vegetasjon

På s. 7 i høringsdokumentet er verneverdier for vegetasjon beskrevet med: «Helt spesifikk kunnskap om planteverdier i utredningsområdet mangler. Det er noen områder som peker seg ut, som Fivelflyene og de andre mosetundra- og våtmarks-områdene, men vi har ingen kartgrunnlag som tillater eksakt avgrensning av lokaliteter.»

Denne informasjonen er i utgangspunktet hentet fra kunnskapsgrunnlaget for nedre Adventdalen (Norsk Polar institutt, 2022), men er upresist gjengitt. NP savner en mer dekkende og nyansert beskrivelse som inkluderer konteksten informasjonen er hentet fra, og foreslår følgende tekst i stedet for nevnte sitat:

«I likhet med andre områder på Svalbard, mangler det presist stedfestet kunnskap om lokaliteter i nedre Adventdalen der vegetasjonen er spesielt sårbar for menneskelig ferdsel og aktivitet. Det er noen områder som peker seg ut, som Fivelflyene og de andre mosetundra- og våtmarks-områdene, men vi har ikke tilstrekkelig kunnskap for eksakt lokalisering av spesielt sårbar vegetasjon.»

Dyreliv

Teksten i høringsdokumentet er stedvis litt unyansert når det gjelder områdebruk blant dyrearter. Svalbard kjennetegnes ved stor mellomårsvariasjon. Tidspunkt for og graden av områdebruk blant Svalbards dyrearter kan variere mye innen og mellom år. For å ta høyde for det, foreslår vi noen endringer i høringsdokumentet.

På s. 9 står det om beitende gjess: «På linje med øvrige deler av nedre Adventdalen er det spesielt tidlig snøsmelting her. Området er således et viktig beiteområde for gjess like etter ankomst til Svalbard, og fram til det tiner fram beiteområder nærmere hekkeplassene andre steder på Svalbard. Under vårtrekket kan tusenvis av kortnebbgås og hundrevis av hvitkinngås beite i dette området. Ellers i sommerhalvåret, er det mye gjess som har tilhold på Fivelflya enten ved at det brukes som ungeoppvekstområde og/eller myteområde». NPs kunnskap fra felt og ulike studier tilsier at fordeling av kortnebbgås før hekking varierer mye fra år til år, avhengig av snøsmelting, og inkluderer flere store dalfører sentralt på Spitsbergen. Vi mener derfor at formuleringene på s. 9 burde nyansere dette,

og ikke utelukkende fremheve nedre Adventdalen som et spesielt viktig beiteområde for kortnebb- og hvitkinngjess når de ankommer Svalbard på våren.

På s. 10 står det om Svalbardrein: «Norsk Polarinstittutt vurderer Adventdalen som viktig beiteområde for reinsdyr i snøfattige vintre». Adventdalen er et viktig helårsbeite for Svalbardrein, og vi foreslår derfor å fjerne «i snøfattige vintre» fra nevnte tekst, slik at det står «Norsk Polarinstittutt vurderer Adventdalen som viktig beiteområde for reinsdyr».

I siste kolonne i tabell 1 (s. 13) står det «Ferdselstype som skaper konflikt»; der burde det stå «Ferdselstype som potensielt kan skape konflikt».

Videre er det en liten feil i teksten om vannfugl: På s. 7 står det om rødlista for fugl på Svalbard: «(totalt består lista av 17 arter)». Dette antallet gjelder for arter av vannfugl. Rødlista for fugl på Svalbard totalt sett består av 19 arter (Artsdatabanken, 2021).

Manglende beskrivelser av verneverdier og påvirkning for marint miljø

Med unntak av fugleliv og hvithval, mangler høringsdokumentet beskrivelser av marine naturverdier innenfor foreslått verneområde. Det er også manglende beskrivelser av påvirkning på marint miljø, og det finnes flere godt dokumenterte potensielle påvirkningsfaktorer knyttet til utslipp i Adventfjorden, som avløpsutslipp fra Longyearbyen og utslipp fra fartøyer i Adventfjorden.

Kommentarer til forslaget om vern av nedre Adventdalen – på bakgrunn av NPs rolle som aktør i området

NP er en viktig bruker av Adventdalen som forskningsplattform, og i tillegg til egne aktiviteter tilbyr vår avdeling i Longyearbyen logistikk- og støttetjenester for andre forsknings- og undervisningsaktører. Adventdalen er et sentralt område for NP sin virksomhet, og vi er avhengige av tilgang og tillatelser til å bruke området i våre forsknings- og overvåkingsaktiviteter – og spesielt for å kunne fortsette med allerede pågående aktiviteter.

Brukerinteresser og eksisterende inngrep

I høringsdokumentets kapittel 4.0 «Brukerinteresser og eksisterende inngrep», omtales NP og andre forsknings-/undervisningsaktører sine aktiviteter i områder. Vi mener deler av teksten er upresis/feilaktig når det gjelder viktigheten av nedre Adventdalen som forskningsområde.

På side 16 står det om brukerinteresser innen forskning og undervisning: «NP, UiT med flere er viktige brukere av Adventdalen som forsknings- og/eller utdanningsplattform. Disse områdene nær Longyearbyen gir spontane muligheter til undersøkelser. RIS-databasen viser stor aktivitet av forskning i Adventdalen også utafør de arealene som er satt av til forskning i Longyearbyens arealplan (jfr. bilde 5)». Vi ønsker å påpeke at Adventdalens nedre deler er viktige som overvåkningsområde for de nevnte institusjoner, og at noen av studiene har langtidsperspektiv både bakover og fremover i tid (f.eks. COAT, en del av land-modulen i SIOS). Derfor er ordlyden i høringsdokumentet - «spontane muligheter til undersøkelser», for snevert. Området har blitt valgt som overvåkningsområde for flere langvarige overvåkningsserier, nettopp fordi det huser mye biologisk aktivitet og gir en logistisk fordel for gjennomføring av forsknings- og overvåkningsaktivitet.

Videre står det om forskningsområder i Longyearbyen planområde på s. 17: «Mye av feltarbeidet skjer utenfor de områdene som er reservert som faste forskningsområder i Longyearbyen planområde. Dette er sannsynligvis fordi de reserverte områdene ikke nødvendigvis har de rette forholdene, artene eller annet som trengs for de enkelte prosjektene». Vi er uenige i denne påstanden, og mener det skyldes at områder som er avsatt til forskning i arealplanen er altfor små til å kunne romme faglig god overvåkning av representative habitattyper for både dyr og vegetasjon, og ikke har plass til mer enn en brøkdel av påbegynt langtidsovervåkning og kortvarige forskningsprosjekter.

Konsekvenser av verneforslaget

Når det gjelder administrative kostnader for statlig og lokal forvaltning, står det på høringsdokumentets s. 29: «Søknad om dispensasjon fra forskriftsbestemmelsene etter svalbardmiljøloven § 22 vil trolig få et større omfang, fordi nedre Adventdalen i dag brukes mye til forskning og undervisning. Innenfor det foreslåtte verneområdet er det i dag flere forskningsinstallasjoner av varierende størrelse. Nye forskningsinstallasjoner og eventuell utvidelse / endring av eksisterende installasjoner vil måtte søke om dispensasjon fra verneforskriften (§ 10). Alle forskningstiltak og feltarbeid på Svalbard må også i dag sende inn melding om sin virksomhet via Research in Svalbard – RIS-databasen, og Sysselmesteren vurderer deretter om det er behov for tillatelse til aktiviteten. Mengden forskningssøknader forventes ikke å øke som følge av vernet, men forskningssøknader (om for eksempel installasjoner) vil heretter også måtte vurderes etter verneforskriftens dispensasjonsbestemmelse, i tillegg til behandling etter svalbardmiljøloven § 57 eller § 58. Det forventes derfor en viss økning av administrative konsekvenser som følge av verneforslaget.» Vi er enige i vurderingen om forventet økning i vurdering og behandling av forskningssøknader etter dispensasjonsbestemmelsene, og foreslår en løsning for effektivisering av søknadsbehandling, der man eksempelvis muliggjør flerårige tillatelser for forskningsaktiviteter.

Konklusjon vedrørende verneforslaget

Basert på den kunnskapen som foreligger virker forslag til avgrensning og vernebestemmelser fornuftige og formålstjenlige. NP støtter forslaget fordi det vil gi et styrket og varig vern av områder med særlig rikt fugleliv i nedre Adventdalen. Verneplanen kan forbedres ved å utføre de endringer vi påpeker i dette høringssvaret.

Vennlig hilsen

Louise Kiel Jensen
fungerende seksjonsleder

Linn Høeg Voldstad
rådgiver

Referanser:

Norsk Polarinstitut (2018). Kunnskapsgrunnlag for nedre Adventdalen (opprinnelig rapport).

Norsk Polarinstitut (2022). Kunnskapsgrunnlag for nedre Adventdalen (oppdatert rapport).
<https://www.sysselmesteren.no/contentassets/f295b017b7d34a7fa8c28256dbdaec9/kunnskapsgrunnlag-for-nedre-adventdalen.pdf>

Stokke BG, Dale S, Jacobsen K-O, Lislevand T, Solvang R, Strøm H (2021). Artsgruppeomtale fugler (Aves). Norsk rødliste for arter 2021. Artsdatabanken.
<https://www.artsdatabanken.no/rodlisterforarter2021/Artsgruppene/Fugler> Nedlastet <10/10/2023>